

NETWERK
Katholieke
VROUWEN.NL

Gespreksmateriaal voor synodale rondetafelgesprekken over vrouwen in de kerk

naar aanleiding van het slotdocument van de synodebijeenkomst van
4-29 oktober 2023: 'Een synodale kerk op zending'

22 januari 2024

Netwerk Katholieke Vrouwen Nederland

Inhoud

1. Het synodaal proces in de Rooms-Katholieke Kerk tot nu toe	3
Wereldwijd dezelfde wensen.....	3
Landelijk, continentaal, wereldwijd en terug	3
Rondetafelgesprekken – lokaal en landelijk	3
2. Het slotdocument van de synode van 2023	4
Opbouw	4
Wat zegt het slotdocument over vrouwen?	4
3. Gespreksvragen	6
Algemene vragen.....	6
Vragen specifiek ten aanzien van de roeping van vrouwen	6
De Kerk als veilige ruimte voor iedereen.....	6
Bijlagen	7
Gesprekshandleiding	7
Model voor gespreksverslag.....	7

Netwerk Katholieke Vrouwen Nederland

Het Netwerk Katholieke Vrouwen Nederland is een open netwerk van en voor vrouwen die vanuit een katholieke levenshouding verdieping zoeken rond thema's op het gebied van levensbeschouwing en samenleving, opkomen voor vrouwen in kerk en maatschappij en hun krachten bundelen. Participatie van vrouwen in de kerk op alle niveaus is een van de prioriteiten van het Netwerk. Het Netwerk organiseert periodiek landelijke bijeenkomsten en is ook online actief. Eerder publiceerde het Netwerk ten behoeve van de synode het rapport: "Zij heeft een verhaal". Meer informatie of meedoen, zie: www.netwerkkatholiekevrouwen.nl

Een belangrijk aandachtspunt in het slotdocument is de positie en bijdrage van vrouwen in de kerk. Het Netwerk Katholieke Vrouwen (NKV) neemt het initiatief om rond de specifieke vragen bij dit thema verdiepende gesprekken op gang te brengen, zodat ook in deze fase van het synodaal proces de stem van vrouwen helder meeklinkt. Dit document dient ter voorbereiding van die gesprekken.

Het vat eerst het synodale proces tot nu toe samen (1); daarna volgt een samenvatting van wat [het slotdocument](#) zegt over vrouwen (2); en ten slotte stellen we vragen voor die kunnen helpen bij de gesprekken (3).

1. Het synodaal proces in de Rooms-Katholieke Kerk tot nu toe

In oktober 2021 lanceerde paus Franciscus de grootste volksraadpleging ooit onder rooms-katholieke gelovigen. Het was de eerste stap van een meerjarig 'synodaal proces' over 'synodaliteit'. Met dit woord geeft de paus aan dat het erom gaat om als kerk samen een weg vooruit te vinden, met inbreng en medewerking van alle gelovigen. Het proces doorloopt verschillende fasen.

Vrouwen praten mee over toekomst van de kerk

In de eerste fase hebben alle gelovigen over de hele wereld op verzoek van de paus laten weten hoe zij de kerk van de toekomst zien. Paus Franciscus nodigde hierbij met nadruk vrouwen uit om hun stem te laten horen. Vanuit Nederland hebben 2230 vrouwen hun inbreng gegeven in het project 'Zij heeft een verhaal' van het NKV.

Wereldwijd dezelfde wensen

Overall ter wereld bleken de verlangens opvallend gelijklopend: rooms-katholieke gelovigen willen een inclusievere, verwelkomende en luisterende kerk die meer vrouwen betreft in functies en taken op alle niveaus. Op het punt van vrouwelijke diakens zijn de meningen verdeeld.

Landelijk, continentaal, wereldwijd en terug

De opbrengst van de landelijke fase (oktober 2022) en daaropvolgende continentale fase (maart 2023) is in oktober 2023 besproken tijdens de eerste zitting van de wereldwijde synode in Rome. Voor het eerst hadden daarbij niet alleen bisschoppen, maar ook leken – mannen en vrouwen – stemrecht. Aansluitend op deze wereldwijde synodebijeenkomst, betreft de kerk opnieuw alle gelovigen bij dit proces van kerkvernieuwing. Aan alle bisschoppenconferenties is namelijk gevraagd om met de geloofsgemeenschap over het slotdocument van deze synode, '*Een synodale kerk op zending*', op synodale wijze te reflecteren. Het rapport met een samenvatting van de opbrengsten van deze luistergesprekken moet half mei 2024 in Rome zijn. De terugrapportages uit de hele wereld vormen de agenda van de tweede wereldwijde synodebijeenkomst in oktober 2024. Ook de Nederlandse bisschoppen organiseren een consultatie en ook zij kozen voor het belangrijke thema "Vrouwen in het leven en de zending van de kerk."

Rondetafelgesprekken – lokaal en landelijk

Het NKV is vertrouwd met dit thema en wil een vervolg geven aan "Zij heeft een verhaal" door zoveel mogelijk mensen bij dit thema te betrekken. Met het oog hierop nodigt het NKV katholieke vrouwen uit om zelf een rondetafelgesprek te organiseren: thuis, in de parochie, of in een andere kring.

Op **zaterdag 2 maart 2023** vindt er bovendien een landelijke rondetafelbijeenkomst plaats in het **Sint-Janscentrum in Den Bosch** voor belangstellenden en genodigden.

De rondetafelgesprekken beogen:

1) opvolging te geven aan de oproep in het synodedocument om alle gedoopten bij de reflectie op dit

document te betrekken, en
2) inbreng op te leveren voor de volgende stap in de synode.

De rondetafelgesprekken zullen op synodale wijze gevoerd worden, waarbij luisteren naar elkaar en naar de Heilige Geest centraal staan. We doen dat op dezelfde wijze als de synode. In de laatste paragraaf van dit document doen we voorstellen voor vragen die je kunt gebruiken voor de rondetafelgesprekken.

2. Het slotdocument van de synode van 2023

Opbouw

Het slotdocument van de eerste synodebijeenkomst heeft drie hoofdthema's, namelijk

- 1) Hoe ziet een synodale kerk eruit?
- 2) Hoe kunnen alle gelovigen bijdragen aan de zending van de kerk? Hier wordt onder meer gesproken over de positie van de vrouw.
- 3) Hoe versterk je de gemeenschap?

Elk thema is onderverdeeld in subthema's, die steeds drie onderdelen kennen:

- 1) punten waarover iedereen het eens is;
- 2) kwesties om verder over na te denken; dit gaat over kwesties waarover soms wezenlijk verschillend gedacht wordt en die verdere verdieping of onderzoek vergen;
- 3) voorstellen.

Wat zegt het slotdocument over vrouwen?

Het document spreekt over vrouwen in de inleiding en onder punt II.9, "Vrouwen in het leven en de zending van de kerk."

Punten van overeenstemming

Het vertrekpunt voor het vervolg van het synodale gesprek zijn de punten waarover de synode het eens was:

- a) Mannen en vrouwen zijn gelijkwaardig geschapen, en ze zijn gelijkwaardige gesprekspartners van Jezus. Mannen en vrouwen zijn complementair.
- b) Mannen en vrouwen dragen eenzelfde niet-competitieve medeverantwoordelijkheid voor de gemeenschap; iedereen is geroepen tot die medeverantwoordelijkheid.
- c) De Kerk wordt gevraagd te groeien in de inzet om vrouwen pastoraal en sacramenteel te begrijpen en te begeleiden. Zij hebben daaraan behoefte in verschillende levensfasen en vanuit uiteenlopende levensstaat. Zij hebben recht op gerechtigheid. Zij zijn vaak slachtoffers van (seksueel) geweld, economische ongelijkheid, mensenhandel, gedwongen migratie.
- d) Vrouwen (zowel godgewijde vrouwen als leken) zijn van fundamenteel belang voor het doorgeven van het geloof. Velen van hen vormen een bron van inspiratie voor mensen van onze tijd.
- e) Maria van Nazareth is een grote inspiratiebron. Zij heeft de hoogte- en dieptepunten van het leven ervaren. Zij roept ons op te luisteren naar en open te staan voor de Heilige Geest.
- f) Vrouwen kijken verschillend naar de kerk. Ze zijn dankbaar, maar zien ook een instituut dat kwetst. Klerikalisme, seksueel misbruik, machtsmisbruik en economisch misbruik blijven vragen om gerechtigheid, genezing, en verzoening. Een van de punten van overeenstemming is de vraag hoe de kerk een plek kan zijn die iedereen beschermt.
- g) Als in de kerk de waardigheid en de gerechtigheid in relaties tussen mannen en vrouwen worden geschonden, tast dat de geloofwaardigheid van het Evangelie aan. Structurele verandering is nodig.

Allen – leken, Godgewijden, diakens, priesters en bisschoppen – zijn als leerlingen medeverantwoordelijk voor de zending van de kerk.

- h) Vrouwen zijn geen “kwestie of een probleem”. Het doel is een kerk waarin mannen en vrouwen, gelijkwaardig en zonder uitsluiting, ondergeschiktheid of onderlinge strijd, een dialoog voeren gericht op de diepte van Gods plan.

Kwesties om over na te denken

De **kwesties om over na te denken**¹ ten aanzien van vrouwen gaan kort gezegd over het volgende. Op zichzelf is iedereen het erover eens dat vrouwen meer waardering en grotere verantwoordelijkheden zouden moeten krijgen. Dit wordt wereldwijd gedragen. Vervolgens is wel de vraag hoe dat dan kan. Moeten vrouwen in bestaande rollen en ambten benoemd worden, of die op zich nemen, of moeten er nieuwe rollen en/of ambten worden ontwikkeld? Met name op het punt van de toelating van vrouwen tot het ambt van diaken laat het document zien dat er zeer verschillend wordt gedacht.

Voorstellen

De voorstellen vragen om concrete acties. Sommige voorstellen die raken aan vrouwen komen ook buiten de paragraaf die specifiek over vrouwen gaat voor, bijvoorbeeld de grotere verantwoordelijkheden van vrouwen in de besluitvorming, en inclusief taalgebruik in de liturgie.

De volgende voorstellen worden gedaan; ze zijn thematisch gerangschikt:

1) *Vorming*

- a) Verruim de toegang van vrouwen tot theologische vorming, ook aan seminaries. (§ 9 p)
- b) Betrek meer mensen uit het volk Gods, vooral ook vrouwen, bij de vorming (van geestelijken). (§ 14 l)

2) *Gehoor geven*

- a) Luister naar vrouwen. (§ 9 l)

3) *Zorgdragen*

- a) Zorg voor begeleiding van gemarginaliseerde vrouwen. (§ 9 l)

4) *Participatie*

- a) Geef vrouwen een grotere rol in besluitvorming en grotere verantwoordelijkheid in pastoraal en andere dienstwerken.
- b) Geef vrouwen meer verantwoordelijkheden in besluitvorming. (§ 9 m)
- c) Doe verder theologisch onderzoek naar de mogelijkheid van toegang van vrouwen tot het diaconaat.
- d) Zorg voor billijke beloning van werk van vrouwen in de Kerk.

5) *Taalgebruik*

- a) Zorg voor meer inclusieve taal in liturgie en beelden ontleend aan ervaringen van vrouwen. (§ 9 m-q)
- b) Belangrijk is dat de liturgische taal ook voor vrouwen herkenbaar is. (§ 3 k, zie ook § 5 l en § 9 q)

¹ De Engelse tekst spreekt van “Matters for consideration”.

3. Gespreksvragen

Voor alle vragen geldt dat wij deze willen bespreken vanuit de Nederlandse situatie en vanuit jouw eigen ervaringen.

Algemene vragen

1. Welke van deze voorstellen heeft voor jou de hoogste prioriteit en waarom?
2. Hoe zou jij dat voorstel in de praktijk uitwerken?
3. Is er iets wat je zou willen toevoegen?

Vragen specifiek ten aanzien van de roeping van vrouwen

1. Hoe zie je jouw roeping in de kerk?
2. Wanneer voel je je erkend in je roeping?
3. Wat is er nodig om een klimaat te scheppen van meer waardering voor wat vrouwen doen? Wat moet er veranderen?
4. Kunnen vrouwen in jouw visie de (alle) bestaande rollen en ambten gaan vervullen, of zijn er nieuwe of vernieuwde rollen of ambten nodig?
5. Wat is volgens jou nodig om vrouwen op gelijkwaardige voet met mannen verantwoordelijk te maken in en voor de kerk?

De Kerk als veilige ruimte voor iedereen

In onderdeel F van de punten van overeenstemming is de vraag opgenomen hoe de kerk een ruimte kan zijn die iedereen beschermt.

1. Waaraan denk je bij de kerk als een veilige ruimte?
2. Wat is daarvoor nodig?

Bijlagen

Gesprekshandleiding

Model voor gespreksverslag